

Het regenwater de stad uit

Waterschap De Dommel vindt het belangrijk dat goed wordt omgegaan met (regen)water binnen het stedelijk gebied. Schoon en vuil water van elkaar scheiden en wateroverlast wegnemen zijn goede manieren om dit aan te pakken. De aanwezigheid van een afwateringsstructuur (waterlopen en/of regenwaterleidingen) maakt het eenvoudiger overtollig regenwater af te voeren naar het buitengebied. Naast een goed uitvoerbaar beheer en onderhoud ontstaat er met een dergelijke structuur ook een belevingswaarde van water in het stedelijk gebied. In veel gemeenten ontbreekt een dergelijke afwateringsstructuur. Waterschap De Dommel heeft een stimuleringsregeling opgesteld voor de aanleg van nieuwe afwateringsstructuren, waarmee gemeenten een bijdrage kunnen ontvangen van 25 procent van de realisatiekosten.

Afwateringsstructuren in de gemeente Vught, wijk De Baarzen.

Regenwater in het stedelijk gebied krijgt steeds meer aandacht. Het is al lang niet meer van deze tijd om regenwater en afvalwater samen via de riolering af te voeren naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Vandaag de dag willen we de riolering ontlasten door regenwater en afvalwater van elkaar te scheiden. Het 'schone' regenwater willen we infiltreren in de bodem of nog liever hergebruiken voor bijvoorbeeld toiletspoeling. In het beheergebied van Waterschap De Dommel kan het water bijna nergens volledig in de bodem worden geïnfilteerd. In bijna alle gevallen moet (een deel van) het regenwater afgevoerd worden. Lukt infiltratie of hergebruik niet, dan willen we het regenwater op zijn minst afvoeren naar het buitengebied waar het via waterlopen ten goede kan komen aan de natuur of landbouw.

Afwateringsstructuur: veel voordelen

In het stedelijk gebied is de riolering vaak de enige mogelijkheid om regenwater af te voeren. Dit betekent dat er waterlopen of aparte regenwaterleidingen, zogenaamde afwateringsstructuren, aangelegd moeten worden om het regenwater gescheiden van het afvalwater uit het stedelijk gebied te kunnen afvoeren.

Waterschap De Dommel heeft haar beleid en ambitie in bebouwd gebied verwoord in de kadernota Stedelijk Water: 'Water om op

te bouwen! Hierin staat een aantal doelen en maatregelen genoemd om anders om te gaan met regenwater. Voorbeelden zijn regenwater afkoppelen en niet aankoppelen, wateroverlast oplossen en voorkomen (dit is een stedelijke wateropgave) en rioolvreemd water zoals grondwater en koelwater terugdringen. Ook de Kaderrichtlijn Water schrijft dergelijke maatregelen voor, die in de waterprogramma's zullen worden opgenomen. Veel doelen en maatregelen zijn eenvoudiger te halen en uit te voeren als er een afwateringsstructuur aanwezig is. Bijkomende voordelen van een afwateringsstructuur zijn dat water ontstaat met een belevingswaarde of waarin gevist kan worden. Het zal duidelijk zijn dat Waterschap De Dommel de aanleg van dergelijke afwateringsstructuren toejuicht.

De afwateringsstructuur

Afwatering kan zowel onder- als bovengronds worden uitgevoerd. Waterschap De Dommel geeft de voorkeur aan een bovengrondse afvoer. Hoewel dit meer ruimte vraagt heeft het als voordeel dat het beheer en onderhoud makkelijker is uit te voeren. Ook kunnen we ongewenste lozingen en verkeerde aansluitingen sneller constateren en makkelijker opsporen. Een ander groot voordeel is dat er tevens een belevingswaarde meegegeven wordt aan de afwatering. Open water kan een enorme verrijking zijn van het stedelijk gebied.

De belangrijkste eis die we stellen aan de afwateringsstructuur is dat er voldoende water door kan worden afgevoerd, ook wel de hydraulische capaciteit genoemd. De afwateringsstructuur moet het regenwater nu en in de toekomst kunnen afvoeren zonder dat dit wateroverlast veroorzaakt. Een andere eis is dat er wordt aangesloten op een bestaande afwatering met voldoende hydraulische capaciteit. De kosten die nodig zijn om bestaande waterlopen te vergroten vallen ook onder de stimuleringsregeling.

Stimulering nieuwe structuren

De aanleg van waterlopen en/of regenwaterleidingen in het stedelijk gebied brengen vaak hoge kosten met zich mee voor de gemeenten. Om deze drempel van hoge kosten weg te nemen heeft Waterschap De Dommel in september 2006 een Stimuleringsregeling nieuwe afwateringsstructuren opgesteld. Daarmee kunnen gemeenten in aanmerking komen voor een subsidie. Tot en met 31 december 2008 kunnen gemeenten een bijdrage ontvangen van 25 procent van de realisatiekosten voor de aanleg van een afwateringsstructuur. Deze kosten houden direct verband met de aanleg van een afwateringsstructuur en de eventuele inrichting die noodzakelijk is voor het beheer en onderhoud (de uitvoeringskosten). Ook de kosten van voorbereiding, ontwerp en toezicht tijdens de uitvoering komen in aanmerking voor subsidie. De regeling kent een subsidieplafond. Dit houdt in dat er jaarlijks een maximaal budget beschikbaar is. Het waterschap neemt zijn rol in het stedelijk gebied serieus. De bijdrageregeling beperkt zich daarom niet tot afkoppelprojecten alleen en kent zo weinig mogelijk uitsluitingen voor wateraspecten in stedelijk gebied. Kortom, de stimuleringsregeling is breed toepasbaar. De regeling is bedoeld voor:

- het afvoeren van afgekoppeld regenwater. Voor het afkoppelen van regenwater van het vuilwaterriool heeft Waterschap De Dommel ook een stimuleringsregeling. Daarmee kunnen gemeenten een bijdrage ontvangen voor de aanleg van waterlopen en/of regenwaterleidingen in een afkoppelgebied (de ontwatering). Voor het afvoeren van het regenwater vanaf de grens van het afkoppelgebied (de afwatering) geldt de Stimuleringsregeling nieuwe afwateringsstructuren.
- het afvoeren van niet aan te koppelen regenwater.

De rol van Waterschap De Dommel in het stedelijk gebied wordt de laatste jaren steeds belangrijker. In beleidsnota's van de rijksoverheid en de provincie krijgt het waterschap een groot aantal taken toegewezen. Daarnaast realiseert het waterschap zich dat veel activiteiten in stedelijk gebied invloed hebben op het watersysteem en de waterketen. Zij zien het als onze taak om ons beleid duidelijk uit te dragen en de samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten op te zoeken. Door ons als heldere waterpartner op te stellen gaan wij voortvarend aan de slag om onze doelen en wettelijke verplichtingresultaten binnen de gestelde termijnen te halen. De kadernota Stedelijk Water 'Water om op te bouwen' is hiervoor de onderlegger en geeft een duidelijke richting aan de koers binnen het stedelijk gebied.

Uitbreidingen in of aan de rand van stedelijk gebied betekenen in de meeste gevallen dat er meer verhard oppervlak komt. Het regenwater dat hier op valt moet zo duurzaam mogelijk worden verwerkt. Hiervoor wordt veelal de volgorde van de trits 'vasthouden - bergen - afvoeren' gebruikt. Meestal kan dit niet anders dan door (een deel van) het regenwater af te voeren naar het buitengebied.

- het afvoeren van rioolvreemd water. Grond- of oppervlaktewateroverlast in stedelijk gebied werd vroeger veelal opgelost door het op het gemengd rioolstelsel te lozen. Hierdoor wordt het grondwatersysteem aangetast en het rioolstelsel onnodig belast. Waterschap De Dommel wil met de regeling de gemeenten stimuleren deze lozingen ongedaan te maken door het regenwater af te voeren via een afwateringsstructuur.
- het oplossen van knelpunten voortkomend uit de stedelijke wateropgave.

Als er vaker dan eens in de honderd jaar wateroverlast voorkomt in het stedelijk gebied dan is de afspraak dat dit wordt opgelost. Dit is bepaald in de Stedelijke wateropgave. De gemeente is verantwoor-

delijk voor de grond- en rioleringswateroverlast. Soms is de aanleg van een afwateringsstructuur de enige manier om een probleem op te lossen.

- het oplossen van overige waterproblemen. Ook andere waterproblemen zijn op te lossen door de aanleg van een nieuwe afwateringsstructuur. Per geval bekijken we of aan de algemene voorwaarden wordt voldaan om in aanmerking te komen voor de regeling.

Subsidievoorwaarden

De regeling kent een aantal subsidievoorwaarden. In hoofdlijnen komt dit neer op het volgende:

- De gemeente vult het aanvraagformulier volledig in.
- Bij de aanvraag moeten tekeningen en een plan van aanpak worden toegevoegd.
- Het waterschap moet instemmen met het plan van aanpak.
- Het waterschap beoordeelt of een subsidiebijdrage wordt verleend of wordt geweigerd.
- Als het werk is uitgevoerd wordt de definitieve subsidiebijdrage vastgesteld en keert het waterschap deze uit aan de gemeente.

De praktijk

In juni 2006 is de geactualiseerde Stimuleringsregeling afkoppelen verhard oppervlak vastgesteld. Direct daarna is er een hausse aan aanvragen binnengekomen bij het waterschap. Voor de Stimuleringsregeling nieuwe afwateringsstructuren is dit niet het geval. Deze regeling heeft meer een onderhandelingswaarde tijdens voorbesprekingen over ruimtelijke- en rioleringsplannen. Waterschap De Dommel heeft een helder beleid met hoge ambities in het stedelijk gebied. Om die ambities waar te maken is geld alleen niet voldoende. De gemeente verwacht dat het waterschap meedenkt en adviseert op het gebied van water. Dit is van groot belang om iets gedaan te krijgen. De Dommel hoopt met deze manier van samenwerken te komen tot een duurzaam en veerkrachtig watersysteem, ook in het stedelijk gebied!

Edwin Verhees (Waterschap De Dommel)

De Gender die in de toekomst als afwateringsstructuur terugkeert in de stad Eindhoven (Bron: gemeente Eindhoven).

